

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobkyně: **L. Š.**,
bytem X,
zastoupena advokátem JUDr. Lubomírem Müllerem,
sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5,

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**,
sídlem Křížová 25, Praha 5,

o žalobách proti rozhodnutí žalované o námitkách č. I ze dne 21. 3. 2017, č. j. X,
rozhodnutí žalované o námitkách č. II ze dne 21. 3. 2017, č. j. X, a rozhodnutí žalované o
námitkách č. III ze dne 21. 3. 2017, č. j. X,

takto:

- I. **Žaloby se zamítají.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Obsah podání účastníků řízení

1. Žalobkyně se samostatnými žalobami podanými ke zdejšímu soudu domáhala zrušení shora označených rozhodnutí, jimiž žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila svá prvostupňová rozhodnutí ze dne 25. 11. 2016. Rozhodnutím č. I, č. j. X, žalovaná zamítla žádost žalobkyně o příplatek k sirotčímu důchodu dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní

rehabilitaci“). Rozhodnutím č. II, č. j. X, žalovaná zamítla žádost žalobkyně o příplatek k sirotčímu důchodu dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 622/2004 Sb.“). Rozhodnutím č. III, č. j. X, žalovaná zamítla žádost žalobkyně o zvláštní příspěvek k sirotčímu důchodu dle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o účastnících národního odboje“).

2. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 16. 11. 2017, č. j. 48 Ad 14/2017-18, spojil žaloby ke společnému projednání.
3. Žalobkyně uvedla, že dne 15. 5. 1953 byl ze svého domova v Ch. č. p. X násilně vystěhován V. Š. (otec žalobkyně), jeho rodiče V. a M. a starší bratr V. Stalo se tak na základě rozhodnutí Komise pro úpravu poměrů rodin vesnických boháčů ze dne 20. 2. 1953 za souhlasu Ministerstva národní bezpečnosti ze dne 18. 4. 1953, č. j. 155/V-taj.53. Do svého domova se otec žalobkyně a jeho rodina mohli vrátit až na základě Hospodářské smlouvy ze dne 21. 4. 1955 uzavřené dědečkem žalobkyně a Okresním národním výborem v H.. Otec žalobkyně zemřel X. Žalobkyně poukázala na usnesení Okresního soudu v Jičíně ze dne 6. 6. 2016, č. j. 25 Nt 2202/2016-10 (dále také jen „usnesení Okresního soudu v Jičíně“), podle něhož je otec žalobkyně účasten rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci z důvodu nezákonného zbavení osobní svobody tím, že byl dne X násilně vystěhován ze svého domova v Ch. č. p. X. Dne 29. 8. 2016 požádala žalobkyně o příplatek k sirotčímu důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci, o příplatek k sirotčímu důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a o zvláštní příplatek k sirotčímu důchodu podle zákona o účastnících národního odboje, a to za období od 15. 5. 1953 do 21. 4. 1955. Žádosti i námitky žalovaná zamítla s odůvodněním, že příplatek náleží jen za dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se toto ustanovení použije *„obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku..., i když nebylo zahájeno trestní stíhání“*. Pokud soud uznal, že podle uvedeného ustanovení byl žalobkynin otec omezen na osobní svobodě a splňuje předpoklady pro rehabilitaci, vyplývá z toho pro žalobkyni i nárok na odškodnění bez ohledu na to, jakou formou byla svoboda jejího otce omezena. Je nutno § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, příslušná ustanovení nařízení vlády č. 622/2004 Sb., jakož i zákona podle zákona o účastnících národního odboje aplikovat obdobně i na případ otce žalobkyně, a to nehledě na jeho věk, neboť v tomto ohledu žádné věkové limity zákon neuvádí.
4. Závěrem žalobkyně navrhla, aby soud uložil žalované nahradit jí náklady řízení za právní zastoupení podle § 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) a náhradu hotových výdajů advokáta dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu.
5. Žalovaná navrhla zamítnutí žalob. Ve vztahu k rozhodnutí č. I uvedla, že předmětem sporu je posouzení, dopadá-li na žalobkyni zákon o soudní rehabilitaci v souvislosti

s účastí jejího zemřelého otce na soudní rehabilitaci. Ve vyjádření předně připomíná relevantní právní úpravu a rekapituluje předchozí průběh správního řízení a obsah usnesení Okresního soudu v Jičíně. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se toto ustanovení užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 tohoto zákona v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Z výše uvedeného plyne, že pro aplikaci § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci musí být splněny dvě základní skutečnosti. Jednak prokázání zbavení osobní svobody žadatele v rozhodném období (ať už formou výkonu trestu odnětí svobody nebo formou vazby), jednak prokázání existence rozhodnutí, jímž byl žadatel za toto přikročí rehabilitován.

6. Žalovaná se proto zaměřila na to, zda byla prokázána podmínka zbavení osobní svobody otce žalobkyně, a to buď formou výkonu trestu, nebo formou vazby, jak vyžaduje zákon o soudní rehabilitaci. V odůvodnění usnesení Okresního soudu v Jičíně se uvádí, že otec žalobkyně nemohl být trestně stíhán a souzen, neboť mu v době vystěhování byly pouhé dva roky. Dle žalované je prokázáno, že otec žalobkyně nebyl zbaven osobní svobody formou výkonu trestu odnětí svobody či vazby. Citované usnesení Okresního soudu v Jičíně bylo vydáno účelově k prokázání vzniku nároku otce žalobkyně na odškodnění. Účelový je rovněž výklad žalobkyně, že pro účely odškodnění v oblasti důchodového pojištění by měla být doba vystěhování z rodného domu postavena na roveň době vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Usnesení Okresního soudu v Jičíně je pro věc relevantní pouze v tom smyslu, že vylučuje aplikaci zákona o soudní rehabilitaci. Má pouze deklaratorní charakter, není odškodňovacím titulem, neboť na jeho základě nelze zrušit žádné odsuzující rozhodnutí. Žalobkyně proto nesplňuje zákonné podmínky nároku na příplatek k důchodu, neboť její otec nebyl ve vazbě ani nevykonával trest odnětí svobody. Z dikce § 1 odst. 1, § 25 odst. 1 a § 33 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci i z důvodové zprávy vyplývá, že účelem zákona je odškodnit v sociální oblasti pouze vazebně stíhané osoby. Ustanovení § 25 odst. 7 a 8 zákona o soudní rehabilitaci navazují na § 25 odst. 1 tohoto zákona, dle něhož se doba vazby a výkonu trestu odnětí svobody posuzuje pro stanovení výše důchodu jako *doba pokračování v zaměstnání, jež poškozený konal před vzetím do vazby (nástupu trestu)*. Účelem tohoto ustanovení tedy je odstranit negativní dopad pobytu ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody poškozeného na jeho důchodové nároky. Alternativa uvedená v ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, na základě něhož může poškozený místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích ustanovení žádat, aby mu byly poskytnuty měsíční příplatky k důchodu, nic nemění na účelu, pro který bylo odškodnění v důchodové oblasti konstruováno, což ostatně vyplývá i z dikce ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, které též operuje s pojmy *vazba* a *výkon trestu odnětí svobody*.
7. Žalovaná dále uvedla, že odkaz v usnesení Okresního soudu v Jičíně na nález Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2887/14, podle něhož mají soudy povinnost rehabilitační předpisy interpretovat extenzivně ve prospěch dotčených osob, považuje za nepřipadný, neboť na rozdíl od případu souzeného Ústavním soudem otec žalobkyně nikdy nebyl z hlediska trestního zákona zbaven osobní svobody, jak má na mysli zákon o soudní rehabilitaci. Žalovaná uzavřela, že nespochybňuje, že se otec žalobkyně jako člena násilně vystěhované rodiny tato křivda zajisté osobně dotýkala a

měla na něj psychický dopad, nicméně skutečnost, že žalovaná rozhodla v neprospěch žalobkyně, neznamena, že tak učinila v rozporu se zákonem o soudní rehabilitaci. Odškodnění v oblasti důchodového pojištění je výslovně vázáno na zproštění obžaloby podle zákona o soudní rehabilitaci (§ 25 odst. 1). Na žalobkyni, resp. na jejího otce, tak nelze vztáhnout ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci ani aplikovat ustanovení § 25 odst. 7 tohoto zákona. Nelze tedy přisvědčit názoru žalobkyně, že násilné vystěhování jejího otce a jeho rodiny prokazuje oprávněnost nároku na příspěvek k důchodu.

8. Ve vztahu k rozhodnutí č. II a č. III žalovaná odkázala na své vyjádření ve vztahu k rozhodnutí č. I, v němž objasnila důvody, pro které žalobkyni nevzniká nárok na příplatek k vdovskému důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci. Rovněž připomněla relevantní právní úpravu v nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a v zákoně o účastnících národního odboje. Dle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 622/2004 Sb. mají nárok na příplatek k důchodu státní občané České republiky, jestliže rodič v době výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby pro trestný čin uvedený v odst. 1 písm. a) zemřel anebo jejichž rodič zemřel v době od 25. 2. 1948 do 31. 12. 1989 při pokusu o opuštění Československa násilnou smrtí způsobenou státní mocí, jestliže ke dni úmrtí rodiče nedosáhli věku 18 let a pobírají důchod z českého důchodového pojištění. Součástí spisové dokumentace je žádost žalobkyně o sirotčí důchod uplatněná dne X, ve které je uvedeno, že pan V. Š. zemřel dne X. Otec žalobkyně tedy nezemřel ani v době výkonu trestu odnětí svobody či vazby, ani při pokusu o opuštění Československa. Žalobkyně proto nesplňuje podmínky nároku na příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Žalovaná dále odkázala na § 5 odst. 2 zákona o účastnících národního odboje, z něhož vyplývá, že do okruhu oprávněných osob, kterým lze zvláštní příspěvek přiznat, nejsou sirotci zahrnuti, žalobkyni proto nárok na zvláštní příspěvek k důchodu nevznikl.
9. Žalobkyně v replice k vyjádření žalované uvedla, že předmětem sporu není otázka, zda byl otec žalobkyně trestně stíhán a následně souzen, ale skutečnost, že byl omezen na osobní svobodě. Byl mu znemožněn volný pohyb, protože byl násilně vystěhován. Není podstatné, kolik let mu v té době bylo. Ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci nelimituje omezení osobní svobody pouze na trest odnětí svobody či vazbu. Rovněž ani nestanoví žádnou minimální věkovou hranici. K tvrzení žalované, že usnesení Okresního soudu v Jičíně má pouze deklaratorní charakter a není odškodňovacím titulem, žalobkyně argumentuje, že § 33 zákona o soudní rehabilitaci se vztahuje nejen na rehabilitaci, ale také na odškodnění. K názoru žalované, že dle příslušných ustanovení zákona o soudní rehabilitaci i z důvodové zprávy je účelem zákona odškodnit pouze vazebně stíhané osoby, žalobkyně uvádí, že § 1 odst. 1, § 25 odst. 1 a § 33 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci je třeba vykládat v kontextu s § 33 odst. 2 tohoto předpisu, které se použije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody. Ustanovení zákona o soudní rehabilitaci se týkají jakékoli formy zbavení osobní svobody, tj. nejen násilného vysídlení jako v případě otce žalobkyně, ale také zadržování v psychiatrické léčebně, v cele předběžného zadržení apod. V této souvislosti žalobkyně odkazuje na nálezy Ústavního soudu, kdy si stěžovatelé stěžovali na žalovanou, která jim z obdobných formálních důvodů odmítla přiznat jiná odškodnění, konkrétně nálezy ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 565/03, ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 712/05 a ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07. Žalobkyně dále nesouhlasí s názorem žalované, že na

projednávanou věc nedopadá nález Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2887/14. Kdyby otec žalobkyně nebyl nezákonně zbaven osobní svobody, nemohl by být rehabilitován. Rehabilitován však byl, a to podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, a tak je třeba toto ustanovení aplikovat i na odškodnění.

Obsah správních spisů

10. Ze správního spisu soud ověřil, že žalobkyně podala dne 29. 8. 2016 žádost o příplatek sirotčímu důchodu podle § 25 odst. 8 zákona o soudní rehabilitaci a podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a o zvláštní příspěvek k sirotčímu důchodu podle zákona o účastnících národního odboje, a to za omezení osobní svobody jejího otce v období od 15. 5. 1953 do 21. 4. 1955. K žádosti připojila usnesení Okresního soudu v Jičíně, dle něhož je V. Š., nar. X, zemřelý dne X, podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci účasten rehabilitace, neboť byl v souvislosti s trestným činem uvedeným v § 2 odst. 1 písm. c) tohoto zákona nezákonně zbaven osobní svobody tím, že byl dne X násilně vystěhován ze svého domu v Ch. č. p. X. K žádosti byla dále přiložena Hospodářská smlouva ze dne 21. 4. 1955, na jejímž základě se mohla rodina otce žalobkyně vrátit zpět do svého domova.
11. Žalovaná tyto tři žádosti zamítla prvostupňovými rozhodnutími ze dne 25. 11. 2016.
12. Proti všem prvostupňovým rozhodnutím podala žalobkyně námitky, které byly zamítnuty rozhodnutím žalované o námitkách č. I ze dne 21. 3. 2017, č. j. X, rozhodnutím žalované o námitkách č. II ze dne 21. 3. 2017, č. j. X, a rozhodnutím žalované o námitkách č. III ze dne 21. 3. 2017 č. j. X, s odůvodněním, že vznik nároku na příplatek k důchodu dle zákona o soudní rehabilitaci je podmíněn skutečností, že rehabilitovaná osoba vykonávala trest odnětí svobody či byla ve vazbě. Nárok na příplatek dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. žalobkyni nevznikl, neboť její otec nezemřel v době výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby pro trestný čin uvedený v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ani nezemřel v době od 25. 2. 1948 do 31. 12. 1989 při pokusu o opuštění Československa násilnou smrtí způsobenou státní mocí. Nárok na zvláštní příplatek k sirotčímu důchodu dle zákona o účastnících národního odboje žalobkyni nevznikl, neboť tento předpis nezahrnuje sirotky do okruhu oprávněných osob.

Posouzení žalob krajským soudem

13. Krajský soud v Praze na základě včas podaných a přípustných žalob přezkoumal napadená rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)]. Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
14. Soud předesílá, že ve věci samé rozhodl již rozsudkem ze dne 2. 10. 2018, č. j. 48 Ad 14/2017-25. Výrokem I. tohoto rozsudku vyhověl žalobě směřující proti rozhodnutí žalované č. I ze dne 21. 3. 2017, č. j. X, ve věci příplatku k sirotčímu důchodu dle zákona o soudní rehabilitaci, které zrušil a věc se vrátil žalované k dalšímu řízení. Ostatní dvě žaloby směřující proti rozhodnutí žalované č. II ze dne 21. 3. 2017, č. j. X, ve věci příplatku k sirotčímu důchodu dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., a rozhodnutí žalované č. III ze dne 21. 3. 2017, č. j. X, ve věci zvláštního příspěvku k sirotčímu

důchodu dle zákona o účastnících národního odboje, soud výrokem II. uvedeného rozsudku zamítl.

15. Proti výroku I. uvedeného rozsudku podala žalovaná kasační stížnost. K tomu je třeba poznamenat, že byť žalovaná v petitu kasační stížnosti (zjevně chybně) uvedla, že se domáhá zrušení rozsudku zdejšího soudu jako celku, je z vymezení rozsahu kasační stížnosti i z obsahu samotných kasačních námitek zjevné, že brojila pouze proti výroku I. rozsudku zdejšího soudu, přičemž jako závislý výrok bylo možné posoudit pouze výrok III. rozsudku zdejšího soudu o nákladech řízení. V tomto rozsahu tedy měla být kasační stížnost v řízení před Nejvyšší správním soudem (dále jen „NSS“) projednána, neboť výrok II. rozsudku zdejšího soudu nebyl na napadeném výroku závislý (§ 109 odst. 3 s. ř. s.).
16. NSS rozsudkem ze dne 15. 11. 2018, č. j. 7 Ads 419/2018-24, zrušil rozsudek zdejšího soudu ze dne 2. 10. 2018, č. j. 48 Ad 14/2017-25, jako celek ve všech jeho výrocích a věc vrátil zdejšímu soudu k dalšímu řízení. Z odůvodnění plyne, že NSS dospěl oproti zdejšímu soudu k odlišnému závěru ohledně otázky, zda žalobkyni vznikl nárok na příplatek k sirotčímu důchodu dle zákona o soudní rehabilitaci. Tímto právním závěrem vysloveným v rozsudku NSS je zdejší soud nyní vázán (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Nicméně je třeba poznamenat, že odůvodnění rozsudku NSS neobsahuje důvody, které vedly ke zrušení výroku II. rozsudku zdejšího soudu
17. Zdejší soud po zrušení shora uvedeného rozsudku a vrácení věci vyzval účastníky řízení k tomu, aby sdělili, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez nařízení jednání, přičemž je poučil, že pokud se nevyjádří ve stanovené lhůtě, bude mít soud za to, že s tímto postupem souhlasí (§ 51 odst. 1 s. ř. s. *per analogiam*). Žádný z účastníků se k uvedené výzvě ve stanovené lhůtě nevyjádřil, soud má proto za to, že oba účastníci souhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení jednání.

Příplatek dle zákona o soudní rehabilitaci

18. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se ustanovení tohoto zákona užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů.
19. Podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci může poškozený žádat, aby mu byly místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích odstavců poskytnuty měsíční příplatky k důchodu v částce:
 - a) 20 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém poškozený konal práce za zvlášť obtížných pracovních podmínek, které by odůvodňovaly jejich posuzování jako zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie,
 - b) 15 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody v ostatních případech.Příplatek k důchodu se poskytuje ode dne 1. 7. 1990, byl-li poškozený k tomuto dni poživitelem důchodu. Stane-li se poškozený poživitelem důchodu po tomto dni, poskytuje se příplatek k důchodu od přiznání důchodu. Příplatek k důchodu se

vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru starobního důchodu stanovenou zvláštním předpisem.

20. Podle § 25 odst. 8 zákona o soudní rehabilitaci se ustanovení odstavců 1, 2, 3, 6 a 7 použijí obdobně pro úpravu výše důchodů, z které byly vyměřeny vdovský a sirotčí důchod, a pro poskytování příplatků k těmto důchodům. Výše příplatku k vdovskému důchodu činí 60 %, k sirotčímu důchodu, jde-li o oboustranně osiřelé dítě 50 % a jde-li o jednostranně osiřelé dítě 30 % z částek stanovených v odstavci 7.
21. K otázce nároku žalobkyně na případek k sirotčímu důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci NSS v rozsudku ze dne 15. 11. 2018, č. j. 7 Ads 419/2018-24, uvedl následující:

„[13] V této souvislosti je zásadní, že okresní soud rozhodl o účasti otce žalobkyně na soudní rehabilitaci usnesením vydaným per analogiam dle § 33 odst. 2 rehabilitačního zákona. Vyslovil přitom, že vystěhování otce žalobkyně s rodinou lze považovat za určité dočasné zbavení osobní svobody, neboť byli zbaveni možnosti volného pohybu, nemohli sami o své vůli obývat rodinný dům, nemohli změnit místo pobytu a byla omezena rovněž jejich možnost setkávání s určitými osobami, a to v návaznosti na trestní stíhání dědečka žalobkyně. Dle něj tak došlo k naplnění základních pojmových znaků zbavení osobní svobody, jak předpokládá § 33 odst. 2 rehabilitačního zákona. Jinými slovy, okresní soud shledal pouze splnění podmínek pro vydání rozhodnutí o účasti otce žalobkyně na soudní rehabilitaci per analogiam. Z jeho rozhodnutí však nevyplývají žádné další právní důsledky týkající se nároku na příplatek k důchodu. Existence tohoto usnesení proto nezabývá soud ve správním soudnictví povinnosti posoudit, zda jsou podmínky pro vznik nároku žalobkyně na příplatek k důchodu splněny.

[...]

- [16] Z citovaného ustanovení [§ 25 odst. 7 a 8 zákona o soudní rehabilitaci – pozn. soudu] vyplývá, že pro vznik nároku na příplatek k sirotčímu důchodu nepostačuje usnesení o soudní rehabilitaci vydané per analogiam dle § 33 odst. 2 rehabilitačního zákona. Aby mohl být tento nárok přiznán, muselo by jít o poškozeného, který byl v rozhodnou dobu umístěn do vazby či vykonával trest odnětí svobody. Dle krajského soudu je třeba za dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody obdobně považovat i dobu, po kterou byl otec žalobkyně násilně vystěhován z jeho domova. Je totiž třeba postupovat v souladu s principem favoris rehabilitationis. Tento závěr nepovažuje Nejvyšší správní soud za správný.
- [17] Nejvyšší správní soud si je dobře vědom judikatury Ústavního soudu týkající se soudních rehabilitací, která stojí pevně na stanovisku, že rozhodování o nápravě křivd nesmí působit další újmu, a proto je třeba v těchto řízeních přistupovat k předmětu řízení i jeho účastníkům nadmíru citlivě, bez lpění na striktním formalismu, který by ve výsledku takovou újmu představoval. Na druhé straně však nelze zcela přehlížet kritéria stanovená rehabilitačním zákonem k přiznání nároku na odškodnění.
- [18] Rehabilitační zákon předpokládá ve všech způsobech rehabilitace odsouzení pro určitý trestný čin (srov. § 1 zákona, jenž jako účel soudní rehabilitace vymezil „zrušit odsuzující soudní rozhodnutí“). Výjimky z tohoto pravidla jsou upraveny v § 33 zákona. V jeho

prvém odstavci je pamatováno na případy, kdy bylo trestní stíhání pro některý z činů uvedených v § 2 a § 4 zastaveno nebo přerušeno. Dle druhého odstavce se ustanovení tohoto zákona užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Ustanovení § 27 se užije obdobně. Citované ustanovení představuje jistou modifikaci požadavku existence pravomocného odsuzujícího rozsudku, když umožňuje přiznat účastenství na soudní rehabilitaci i těm osobám, které byly v tomto období nezákonně zbaveny osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Ze smyslu i koncepce rehabilitačního zákona je nicméně zřejmé, že za poškozenou osobu se pro účely tohoto zákona považuje pouze osoba, která byla za trestné činy vymezené v § 2 a 4 citovaného zákona vězněna nebo byla vystavena takové represi ze strany státních orgánů, kterou lze z hlediska její intenzity přirovnat k výkonu trestu odnětí svobody (jednalo se zejména o zadržení, zatčení, vzetí do vazby, anebo zařazení do tábora nucené práce podle zákona č. 247/1948 Sb., viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 1995, sp. zn. Tzn 7/95). Celý rehabilitační zákon zjevně dopadá pouze na osoby, které byly potrestány za spáchání skutků, v nichž byly tehdy spatřovány trestné činy uvedené v § 2 a 4 tohoto zákona. Pokud by se měla soudní rehabilitace týkat i dalších osob, nepochybně by byla tato skutečnost v zákoně výslovně upravena. Rozšíření okruhu poškozených nelze dovozovat z § 33 odst. 2 rehabilitačního zákona, jenž toliko dodává, že soudní rehabilitace přichází v úvahu i tehdy, pokud trestní stíhání nebylo ani zahájeno, ale ke zbavení osobní svobody či majetku došlo. Nepochybně se totiž stále musí jednat o osobu, která se měla dopustit jednání, v němž byl spatřován některý z trestných činů vyjmenovaných v § 2 a 4 zákona. Odškodnění dle rehabilitačního zákona tedy nedopadá na případy, kdy osoba blízká poškozenému (popř. i osoba jiná) utrpěla újmu v souvislosti s represí proti němu.

- [19] *Oporu pro výše uvedené poskytuje i judikatura Ústavního soudu. Situace žalobkyně (resp. jejího otce) je totiž do určité míry srovnatelná s věcí, kterou řešil Ústavní soud v usnesení ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 3104/12. V uvedené věci se stěžovatelka domáhala přiznání statusu poškozené osoby dle § 33 odst. 2 rehabilitačního zákona, protože v době od 1. 12. 1951 do 26. 6. 1954 byla umístěna do dětského domova v souvislosti s tím, že její matka byla nejprve vzata do vazby a poté umístěna do psychiatrické léčebny, jelikož byla stíhána pro trestný čin ohrožení jednotného hospodářského plánu podle § 135 a § 136 zákona č. 86/1950 Sb. Civilní soudy dovodily, že rehabilitační zákon nelze vykládat natolik široce, aby umístění dítěte stíhané osoby v dětském domově, resp. omezení na svobodě, bylo považováno za omezení svobody ve smyslu § 33 odst. 2 tohoto zákona. Ústavní soud jejich závěr potvrdil, když k věci uvedl: „Je zřejmé, že dané ustanovení cílí toliko na ty osoby, vůči kterým byla represe namířena přímo, to jest proti těm, kteří byli ze spáchání předmětných deliktů podezřelí a byli na svém majetku či osobní svobodě omezeni. Dané ustanovení však nedopadá na případy, kdy osoba blízká poškozenému (popř. i osoba jiná) utrpěla v souvislosti s represí proti němu újmu, expressis verbis, na ty případy, kdy souvislost s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 zákona o soudní rehabilitaci v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 je spatřována v činech nebo v hodnocení jiného a odvozována od nich. "Souvislostí" tak nelze*

rozumět jakoukoli, byť i sebemenší souvislost, nýbrž pouze souvislost mezi určitým jednáním stíhaného a jeho pronásledováním projevujícím se v konkrétní formě, a nikoli tedy souvislost mezi jednáním a stíháním jedné osoby na jedné straně a důsledky z toho vyplývajícími pro druhé osoby na straně druhé. Takto široce, extenzivně pojatý výklad ustanovení § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., který ve své ústavní stížnosti stěžovatelka nabízí, však není namístě, jelikož jím ve skutečnosti dochází k derivaci, apropriaci represe z poškozeného na toho, vůči němuž nebyla cíleně uplatňována, byť k jisté újmě v příčinné souvislosti s omezením osobní svobody nebo majetku poškozeného mohlo dojít. Soudy nepochybily, pakliže návrh stěžovatelky na vyslovení účasti na soudní rehabilitaci zamítly, neboť okruh poškozených osob, ač výslovně zákonem nespecifikovaný, lze bezpečně dovodit ze vzájemného prolínání jednotlivých zákoných ustanovení i smyslu a účelu samotného rehabilitačního předpisu.“ (*shodně viz usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2017, sp. zn. III. ÚS 3689/16*). *Ač usnesení Ústavního soudu nejsou považována za závazná ani pro Ústavní soud, ani za obecně precedenčně významná (srov. náleze ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05), argumentační přesvědčivost v nich obsažených závěrů přetrvává. Nedopadá-li tedy § 33 odst. 2 rehabilitačního zákona dle citovaného usnesení Ústavního soudu na osoby, které nebyly přímo postižovány pro spáchání trestných činů uvedených v § 2 a 4 tohoto zákona, tím méně lze takovou osobu považovat za poškozeného pro účely § 25 odst. 7 tohoto zákona.*

[20] *Jelikož otec žalobkyně nebyl násilně vystěhován z domova proto, že by byl trestně stíhán pro některý z trestných činů vyjmenovaných v § 2 a 4 citovaného zákona, či že by snad byl z jejich spáchání podezřelý, ale proto, že pro některé z nich byli stíháni jeho rodiče, nelze ho pro účely existence nároků vyplývajících z § 25 rehabilitačního zákona pokládat za poškozeného. I přes nespornou obtížnost nastalé situace pro předky žalobkyně, kteří se nemohli zdržovat ve svém vlastním bydlšti, nelze klást postavení jejího otce na roveň výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody ve smyslu § 25 odst. 7 rehabilitačního zákona. V uplynulém období, zejména pak v padesátých letech, byla řada občanů tehdejšího Československa vystavena represím a nespravedlnostem ze strany státních orgánů. Nápravy všech těchto křivd objektivně nelze zcela dosáhnout. Proto i rehabilitační zákon umožňuje rehabilitaci a odškodnění alespoň těch osob, jejichž práva a svobody byly porušeny tím nejzávažnějším způsobem.“*

22. Zdejší soud nepovažuje za nutné cokoli dodávat k závěrům a právnímu názoru vyslovenému NSS v citovaném rozsudku. Soud toliko konstatuje, že dle právního názoru NSS, jímž je vázán, na otce žalobkyně nelze pro účely existence nároků vyplývajících z § 25 rehabilitačního zákona pohlížet jako na poškozeného, z čehož vyplývá, že ani žalobkyni nárok na příplatek k sirotčímu důchodu podle § 25 odst. 8 zákona o soudní rehabilitaci nevznikl. Žaloba směřující proti rozhodnutí žalované č. I, č. j. X a v ní uplatněné žalobní body tedy nejsou důvodné.

Obecně k žalobám proti rozhodnutí žalované č. II a č. III.

23. Z obsahu rozhodnutí žalované č. II, č. j. X, a rozhodnutí č. III, č. j. X, plyne, že důvody zamítnutí námitek žalobkyně v těchto věcech se nezakládají na skutečnosti, že otec žalobkyně nebyl účasten soudní rehabilitace podle zákona o soudní rehabilitaci.

Žalovaná v obou těchto rozhodnutí uvedla, že „jí nepřísluší zpochybňovat rozhodnutí nezávislého soudu o účasti pana V. Š. na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zosr“, třebaže v tomto ohledu vyjádřila jisté pochybnosti. Nosným důvodem zamítnutí námitek však bylo v obou těchto případech nesplnění jiných podmínek, které musí být splněny pro vznik nároku na žalobkyní nárokované příplatky. Námitky proti zamítnutí žádosti o příplatek dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. byly zamítnuty rozhodnutím žalované č. II, č. j. X, z toho důvodu, že žalobkyni nárok na tento příplatek nevznikl, neboť její otec nezemřel v době výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby pro trestný čin uvedený v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ani nezemřel v době od 25. 2. 1948 do 31. 12. 1989 při pokusu o opuštění Československa násilnou smrtí způsobenou státní mocí. Námitky proti zamítnutí žádosti o zvláštní příplatek k sirotčímu důchodu dle zákona o účastnících národního odboje pak byly zamítnuty rozhodnutím žalované č. III, č. j. X, z toho důvodu, že žalobkyni nárok nevznikl, neboť zákon o účastnících národního odboje nezahrnuje sirotky do okruhu oprávněných osob. S uvedenými závěry se ztotožnil i zdejší soud, kterým výrokem II. rozsudku ze dne 2. 10. 2018, č. j. 48 Ad 14/2017-25, žaloby směřující proti uvedeným dvěma rozhodnutím zamítl.

24. Dále je třeba zdůraznit, že NSS se v odůvodnění zrušovacího rozsudku vůbec přezkumem zákonnosti výroku II. rozsudku zdejšího soudu nezabýval a neuvedl žádné důvody, které ho vedly k jeho zrušení. Byť samozřejmě mohou mít jeho závěry dílčí dopad i na posouzení osobní působnosti nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a zákona o účastnících národního odboje, z rozsudku NSS není zřejmé, z jakého důvodu považoval závěry zdejšího soudu za nesprávné a výrok II. za nezákonný. V tomto ohledu tedy zdejší soud není ze strany NSS zavázán žádným právním názorem. Soud tak ve vztahu k žalobám proti rozhodnutím žalovaného č. II a č. III. setrvává na závěrech, jež vyslovil již v odůvodnění rozsudku ze dne 2. 10. 2018, č. j. 48 Ad 14/2017-25, jak je uvedeno dále.

Příplatek dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb.

25. Podle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. mají nárok na poskytnutí příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených jim komunistickým režimem v oblasti sociální státní občané České republiky, kteří v době od 25. února 1948 do 31. prosince 1989 byli odsouzeni a vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin, za který byli rehabilitováni podle zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 58/1969 Sb. a zákona č. 70/1970 Sb., nebo podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zákona č. 633/1992 Sb. a zákona č. 198/1993 Sb., nebo jejichž odsouzení pro trestný čin uvedený v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo zrušeno cestou obnovy řízení, stížnosti pro porušení zákona anebo podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, popřípadě byli nezákonně zbaveni osobní svobody a byli rehabilitováni podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., a pobírají starobní nebo plný invalidní důchod z českého důchodového pojištění.
26. Podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 622/2004 Sb. mají nárok na příplatek státní občané České republiky, jejichž rodič v době výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby pro trestný čin uvedený v odstavci 1 písm. a) zemřel, jestliže ke dni úmrtí rodiče nedosáhli věku 18 let a pobírají důchod z českého důchodového pojištění. Nárok na příplatek

mají dále státní občané České republiky, jejichž rodič v době od 25. února 1948 do 31. prosince 1989 zemřel při pokusu o opuštění Československa násilnou smrtí způsobenou státní mocí, jestliže ke dni úmrtí rodiče nedosáhli věku 18 let a pobírají důchod z českého důchodového pojištění. Při úmrtí obou rodičů za podmínek uvedených ve větě první nebo druhé se nárok na příplatek posuzuje po každém rodiči zvlášť.

27. Z výše uvedené citace právních předpisů je zřejmé, že nárok na příplatek dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. mají pouze potomci, jejichž rodič zemřel v době výkonu trestu odnětí svobody či vazby pro konkrétní trestný čin či potomci, jejichž rodič zemřel násilnou smrtí způsobenou státní mocí při pokusu o opuštění tehdejšího Československa. Otec žalobkyně však zemřel dne X a zjevně se tedy nejedná o žádný z uvedených případů. Žalobkyně proto nesplňuje podmínky pro nárok na příplatek dle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Argumentace žalobkyně týkající se účasti jejího otce na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci se v tomto případě míjí s důvody, které vedly k zamítnutí žádosti. Toto napadené rozhodnutí tedy obстоjí.

Příspěvek dle zákona o účastnících národního odboje

28. Podle § 5 odst. 1 písm. c) bodu 1. zákona o účastnících národního odboje má nárok na zvláštní příspěvek k důchodu občan České republiky, který pobírá starobní důchod nebo invalidní důchod z českého důchodového pojištění a který je účasten rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., nebo u něhož bylo odsuzující soudní rozhodnutí pro trestné činy uvedené v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zrušeno přede dnem jeho účinnosti, anebo byl účasten rehabilitace podle § 22 písm. c) zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, jestliže neoprávněný výkon vazby nebo trestu odnětí svobody činil celkem alespoň 12 měsíců.
29. Podle § 5 odst. 2 zákona o účastnících národního odboje má nárok na zvláštní příspěvek rovněž vdova nebo vdovec, pokud pobírá po osobě uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo c) vdovský nebo vdovecký důchod z českého důchodového pojištění nebo jim takový důchod není vyplácen jen proto, že jiný vyplácený důchod přesahoval hranici nejvyšší výměry úhrnu důchodů podle předpisů účinných před 1. lednem 1996.
30. Z výše uvedené citace právních předpisů plyne, že zákon o účastnících národního odboje nezahrnuje sirotky do okruhu osob, jimž lze přiznat zvláštní příspěvek dle tohoto zákona. I v tomto případě se tak argumentace žalobkyně týkající se účasti jejího otce na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci zcela míjí s důvody, které vedly k zamítnutí žádosti. I toto napadené rozhodnutí tak obстоjí.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

31. S ohledem na shora uvedené soud dospěl k závěru, že žaloby směřující proti všem třem shora uvedeným rozhodnutím žalované jsou nedůvodné, a proto je zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
32. O náhradě nákladů řízení (vč. nákladů řízení o kasační stížnosti vedeného NSS) rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 věty druhé s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně nebyla ve věci úspěšná ani z části a žalovaná, již by jako plně úspěšné účastníci příslušelo právo na náhradu

nákladů řízení, přiznání náhrady nákladů řízení nepožadovala a podle § 60 odst. 2 na ni ani nemá právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 7. března 2019

Mgr. Jan Čížek, v. r.
samosoudce